

ธรรมะตัวอย่าง

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

วันนี้มันเป็นคำถามที่ไม่ใช่คำถาม เพราะว่าคำถามที่เขาถามมา ข้อ ๒๖๓. ใจที่ไม่อิสระ แล้วตอนหลังนี้เขาเข้ามาใหม่ข้อ ๒๖๗. ว่ายกเลิกคำถามนี้ ฉะนั้นยกเลิกก็คือไม่ต้องตอบ ถึงบอกว่าเป็นคำถามที่ไม่เป็นคำถาม แต่เราจะตอบ แต่เราไม่ได้ตอบคำถามนี้ เราตอบเพราะว่ามันเป็น โลกธรรม

ถาม : คำถามนี้บอกว่า เขาพูดถึงว่าเขาอยู่ที่ทำงาน แล้วมีแรงกระทบเสียดสีมาก พอแรงกระทบเสียดสีมาก แล้วเขาก็ไปดูแลใจ ดูแลหัวใจของคนรอบข้าง จนลืมดูแลหัวใจของตัวเอง แล้วให้ตัวเองทุกข์มาก พอตัวเองทุกข์มาก แล้วคำถามบอกว่า..

“เพราะทุกข์มากนี้เขาคิดว่าเพราะเขาขาดการภาวนา.. เขาเคยภาวนามา สุดท้ายแล้วพอเขาภาวนาแล้วนี่เขาว่าเขาขาด เขาว่าเขาไม่จริงจัง มันก็เลยทำให้เขาไปแบกความทุกข์ของคนอื่น พอเขาแบกความทุกข์คนอื่นใช่ไหม นี่คือปัญหาของเขา!”

หลวงพ่ : แล้วเราบอกว่าปัญหาบางปัญหาที่ถามเข้ามา.. ตอบแล้วตอบเล่า เขาก็พยายามจะค้นเอาความจริงให้ได้ นี่พูดถึงเวลาคนเขาจะเอาผลประโยชน์ แต่นี่เขาบอกว่า “ปัญหานี้มันเป็นปัญหาส่วนตัว ไม่อยากให้ไปรบกวนคนอื่น เขาเลยยกเลิกคำถามนี้” เห็นไหม

นี่เวลาคนใจเป็นธรรมมันเป็นแบบนี้.. ใจคนที่เป็นธรรม กลัวแต่เราจะไปกินเวลาคนอื่น กลัวแต่เราจะไปรบกวนคนอื่น แต่ถ้าคนเห็นแก่ตัวจะบอกว่า “ต้องปัญหาของฉัน ! ต้องปัญหาของฉัน ! ต้องเอาให้จบ”

ฉะนั้นพอเขาบอกว่าเขายกเลิกปัญหา เราบอกยกเลิกก็คือยกเลิกไปแล้ว เดี๋ยวจะบอกว่าพระนี่พูดไม่รู้เรื่อง เขายกเลิกไปแล้วก็ยังคงมาตอบอีก.. พระนี่พูดรู้เรื่อง ยกเลิกไปแล้วก็คือไม่ตอบ แต่เราจะตอบเรื่อง “โลกธรรม ๘”

เรื่องโลกธรรม ๘ มันเป็นธรรมะเก่าแก่.. เป็นธรรมะเก่าแก่ ! องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “เป็นธรรมะเก่าแก่” เวลาเราปฏิบัติใหม่ๆ หรือเราปฏิบัติมาแล้วนี่นะ เวลาเราทุกข์เรายากนี่.. เพราะว่าเราอ่านพระไตรปิฎก ในพระไตรปิฎกพระพุทธเจ้าบอกว่า

“ถ้าใครโดนโลกธรรมเสียดสี.. มีลาภเสื่อมลาภ มียศเสื่อมยศ มีคนติฉินนินทา มีคนกั่นแกล้งรังแกนี้ ให้คิดถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นคนพูดเองบอกว่า “คนที่จะโดนโลกธรรมเสียดสีที่รุนแรงที่สุด ไม่มีใครเท่าเสมอเรา !” ไม่มีใครโดนรังแกเท่ากับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเผยแผ่ธรรม.. นี้เผยแผ่ธรรมเข้าไปในลัทธิที่เขายึดพื้นที่ไว้หมดแล้ว แล้วไปวางศาสนาใหม่นี้ ใครเขาจะให้เข้าไป

ที่เขาจ้างคนมาค่า.. เทวทัตให้นายแมนธนู ๔ คนไปยิงพระพุทธเจ้า แล้วก็ให้นายแมนธนูอีก ๔ คนไปยิง ๔ คนที่มาพระพุทธเจ้า แล้วให้อีก ๔ คนไปยิงอีก ๔ คน เป็น ๑๖ คน นี่ตัดตอน.. ตัดตอน.. ตัดตอนขนาดนี้ นี่พระพุทธเจ้าโดนขนาดนี้นะ พระพุทธเจ้าโดนทุกๆ อย่างเลย แต่พระพุทธเจ้าโดนนั้นมันเป็นเรื่องของ การแบบว่าเขาปิดกั้นไม่ให้เผยแผ่พุทธศาสนา เขาปิดกั้นเพราะว่าพอพยายามเผยแผ่แล้วนี่ไปทำลายผลประโยชน์ของเขา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าโดนรุนแรงมาก

ฉะนั้นโลกธรรม ๘ นี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “เป็นธรรมะเก่าแก่” คำว่าเก่าแก่.. เวลาที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังไม่ตรัสรู้ธรรมขึ้นมาของอย่างนี้มันก็มีอยู่แล้ว

มีลาภเสื่อมลาภ ! คือเราได้มาแล้วก็เสียไป..

สรรเสริญ นินทา ! สรรเสริญ.. คนยกย่องสรรเสริญมันก็มี ใครมีอำนาจทุกคนก็เข้าไปพินอบพิเทาเพื่อสรรเสริญ เห็นไหม

นินทา.. คนที่นินทา คนที่ไม่ได้ประโยชน์เขาก็นินทาของเขา

ของอย่างนี้.. มันเป็นเรื่องประจำใจของสัตว์โลก ! จะมีศาสนาหรือไม่มีศาสนา
สิ่งนี้มีมันมีคู่กับโลก

นี่ธรรมะเก่าแก่ ! ธรรมะเก่าแก่.. องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “เป็น
ธรรมะเก่าแก่” โลกธรรม ๘ เป็นธรรมะเก่าแก่ มีมาอยู่โดยดั้งเดิม จะมีศาสนาหรือไม่มี
ศาสนามันก็มีอยู่แล้ว นี่เพียงแต่ว่าพอเราเกิดมานี้ เราเกิดมาในกึ่งพุทธกาล เรามีศาสนา
ประจำใจของเราด้วย แล้วเราก็ต้องอยู่กับธรรมะที่เก่าแก่

ธรรมะเก่าแก่คือความรู้สึกอย่างนี้มันอยู่กับในหัวใจของสัตว์โลกมาตลอดเวลา
มันมีอยู่โดยธรรมชาติของมัน ใครจะไปทำให้มันดีขึ้นหรือเลวลงมันก็มี เพราะมันเป็น
จิตนิสัยของคน แล้วเรายู่กับเขา.. เรายู่กับเขา เห็นไหม เรายู่กับเขานี้เรามีหน้าที่
รักษาเรานะ ! เรามีหน้าที่รักษาเรา เรามีหน้าที่ป้องกันหัวใจของเรา

สิ่งนั้นมันมี มันเป็นของเก่าแก่ พระพุทธเจ้าบอกว่า “เป็นของเก่าแก่” มันมีอยู่โดย
ดั้งเดิม นี่เพียงแต่ว่าในเมื่อมันเป็นสังคมใช้ใหม่ เราจะทำคุณงามความดีได้มากได้น้อยแค่
ไหน

ถ้าเราทำความดีของเราได้มาก ถ้าเรามีสติปัญญา เหมือนกับเราเป็นผู้ที่ชักนำเขา
เราเป็นที่พึ่งอาศัยของเขา ถ้าเราเป็นที่พึ่งอาศัยนี้เหมือนจิตแพทย์เลย จิตแพทย์เวลารักษา
คนไข้ไปนะเขาต้องเปลี่ยนหมอ เพราะหมอมันจะบ้าเองไง

นี่ก็เหมือนกัน เราจะไปเป็นที่พึ่งอาศัยของเขา เรามีจุดยืนแค่ไหน เราจะไปเป็นเตี้ย
อ้อมค่อมไหม ถ้าจิตใจเราอ่อนแอขนาดนี้นะ แล้วเราบอกว่าเราจะไปโอบอ้อมคนนั้น โอบ
อ้อมคนนี้ เราแนะนำเขาได้.. เราแนะนำเขาได้ถ้าจิตใจเราเข้มแข็ง

แต่ถ้าจิตใจเราไม่เข้มแข็งนะ คูสิในปัจจุบันนี้เรื่องการฉ้อฉล เรื่องการหลอกลวง
กัน เห็นไหม นี่เขาจะหาคนดี.. คนทำบุญเยอะมากนะ เขาปิดชื่อเสียงเขาไม่ให้ใครรู้ ถ้า
เขาบอกว่า นาย ก. ทำบุญ ๑๐๐ ล้านนะ นาย ก. นี้อยู่ไม่ได้เลยละ มันจะมีคนหลังไหลไป
บ้านนาย ก. เลยว่า “ขอบ้าง.. ขอบ้าง.. ขอบ้าง..” คนเดี๋ยวนี้นี้เขาทำบุญนี้เขาทำบุญได้ดิน

เขาไม่มีชื่อ ไม่ออกชื่อ เพราะคนต้องการอย่างนั้น นี่เดี๋ยวนี้โลกมันกลายเป็นจัดฉากไปหมดแล้ว

“ฉะนั้นเวลาเขาทำดีกัน.. เขาทำดีเพื่อความดี!” เห็นไหม

ในปีพญานี้เขาบอกว่า “ในที่ทำงาน จิตใจของคนนี้มันรักษาตัวเองไม่ได้ แล้วเขาไปแบกรับไง คือเขาไปช่วยเหลือใจ แล้วพอช่วยเหลือแล้ว ตัวเองก็เลยทุกข์แทนไง”

นี่เพราะว่าเราจะช่วยเหลือเขา เราจะเป็นหลักที่พึ่งของเขา มันก็เห็นตามสมควรนะ คนมีกำลังมากกำลังน้อย ถ้ามีกำลังมากเราก็จะเป็นที่พึ่งเขาได้มากขึ้น ถ้ากำลังเราไม่พอ เราก็ต้องช่วยตัวเราด้วย.. ฉะนั้นการช่วยตัวเรานี้ ในพุทธศาสนา เห็นไหม

“อตุตทา หิ อตุตโณ นาโถ.. ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน”

เมื่อก่อนนะ คูลี คูในหลวง เห็นไหม เมื่อก่อนท่านก็ออกไปพัฒนา เดี่ยวนี้ท่านบอกให้หมู่บ้านนั้นพัฒนาเอง เราให้ปลาเขากับเราให้เครื่องมือจับปลาเขา เราให้ปลาเขากับสอนเขาจับปลา นี่ต่างกัน

นี่ก็เหมือนกัน เราก็ให้ปลาเขา คือเราก็ช่วยเหลือเขา แต่เราก็ต้องสอนให้เขาช่วยเหลือตัวเขาด้วย ถ้าเขาช่วยเหลือตัวเขาได้ใช่ไหม เขาก็จะเป็นที่พึ่งของเขาได้ ถ้าเขาเป็นที่พึ่งของเขาได้นะ เราก็ไม่ต้องไปอุ้มเขาใช่ไหม แต่ถ้าเราไปอุ้มเขา ยิ่งอุ้มเขายิ่งอ่อนแอ ยิ่งอุ้มเขายิ่งช่วยตัวเองไม่ได้ ยิ่งอุ้ม โอ้โฮ.. เราก็หนัก เขาก็หนักนะ

ฉะนั้นเราก็ต้องช่วยเหมือนกัน แต่เราก็ต้องดูกำลัง.. ว่าธาตุนะ เวลาเข้ากันโดยธาตุนี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกเลยว่า ลูกศิษย์พระสารีบุตรนี้เข้ากัน โดยธาตุผู้ที่ชอบพระสารีบุตร ผู้ที่เข้าไปอยู่กับพระสารีบุตร พวกนี้เป็นปัญญาชน ใช้ปัญญามาก.. ผู้ที่ไปเป็นลูกศิษย์ของพระโมคคัลลานะ พวกนี้ชอบฤทธิ์ชอบเดช.. เวลาผู้ที่เข้าไปอยู่กับพระเทวทัต พวกนี้ชอบลามก เห็นไหม มันเข้ากันโดยธาตุ !

ธาตุของคนถ้ามันเข้ากัน.. เหมือนน้ำกับน้ำมันมันเข้ากันไม่ได้.. ความดีกับความชั่วมันเข้ากันไม่ได้.. แต่ถ้าความดีนะเราทำความดีของเรา ถ้ามันโดยธาตุ เขาดีกับเรานี้เขาจะเข้ามา แล้วเขาจะเปลี่ยนแปลงของเขา ให้มันเป็นน้ำกับน้ำมันแยกออกจากกันได้

ถ้ามันแยกนะ.. นี่เพียงแต่ว่าเรายังไม่รู้ว่าเป็นน้ำหรือเป็นน้ำมัน เรายังไม่เข้าใจตัวเราเอง เรายังแยกตัวเราไม่ได้ ถ้ามีคนมาชี้หน้า ถ้าเราเป็นน้ำหรือเป็นน้ำมันนี้เราแยกได้ชัดเจน เราก็คงจะไปตามธาตุนั้น คือไปตามความดีนั้น ถ้าเป็นความดีก็ไปเข้าสู่กับความดี

ถ้าเราอยากจะทำความดีมากมาย แต่สังคมไม่มีใครทำความดีเลย เราไม่รู้จะไปอยู่กับใคร แต่พอมันมีสังคมทำความดี โอ๊ย.. สังคมนี้นี้ดี เห็นไหม เราก็อยากจะไปสังคมนี้อย่างเช่น ! หลวงตา ทุกคนก็อยากจะช่วยชาติ อยากจะทำประโยชน์ แล้วใครจะไว้ใจใคร เวลาหลวงตาท่านมาเป็นผู้นำ ท่านก็สามารถเอาเงินเข้าไปอยู่ในคลังหลวงได้ แต่ถ้าเราทำเองไม่มีสิทธิ เราทำไม่ได้ เราไม่มีโอกาส

ถ้าเราอยากทำคุณงามความดีอยู่ แล้วสังคมนั้นเป็นสิ่งที่ดี เราจะเข้าสังคมนั้นได้ เราจะไปอยู่กับสังคมนั้นได้ สังคมนั้นที่ดี แต่ถ้าเราช่วยแล้วไม่ได้ ไม่ได้ก็ต้องปล่อยวางไป เห็นไหม ธรรมของผู้บริหาร นี่ถึงที่สุดแล้วต้องอุเบกขา ถ้าไม่อุเบกขา ในหลวงพูดถูก “ทำให้เป็นคนดีทุกคนไม่ได้” ไม่สามารถทำให้ทุกคนเป็นคนดีได้หมด แต่ให้คนดีนั้นปกครองคนชั่ว

นี่ก็เหมือนกัน เราจะบอกทำให้เป็นคนดีไปทั้งหมด หรือทำให้สมความปรารถนาทั้งหมด เราชักคนนี่ ต้องการให้คนนี้เป็นคนดี แล้วก็หวังให้คนนี้เป็นคนดี แล้วถ้าเกิดมีกรรมกันมานะ คนนี้ธาตุเขาเป็นอย่างนั้น เขาก็ต้องเป็นอย่างนั้น แล้วเราปรารถนาดีกับเขา เราเจ็บนะ อู้อู.. ปรารถนาดี นี่ท้อมแล้วท้อมอีกนะ หמדเงินแล้วหמדเงินมหาศาลเลย แต่เขาก็ไม่ตีมา อย่างนี้เราจะทำอย่างไร

เราช่วยเขาได้ ในฐานะที่พอช่วยเขาได้ แต่ถ้าเขาเป็นอย่างนั้นโดยธาตุของเขา ! แล้วเราคาดหมาย เรานี่ผิด เห็นไหม

ค้นหาความทะยานอยาก.. ค้นหาคืออยากให้ได้เป็นอย่างที่เราต้องการ ถ้าเรามีค้นหา.. นี่มันผิดตรงนี้ไง มันผิดตรงที่เราค้นหาคือความอยาก ! อยากให้เป็นไปโดยความปรารถนาของเรา แล้วมันไม่สมความปรารถนา นี่ทุกข์เกิดตรงนี้ !

ทุกข์คือว่าเราปรารถนาดี เห็นไหม โทษนะ.. อย่างพ่อแม่ทุกคนก็ต้องปรารถนาให้ลูกเป็นคนดีหมดแหละ แล้วถ้าลูกเรามันเก้ มันเกเรเกตุง พ่อแม่เจ็บซ้ำไหม พ่อแม่เจ็บ

ใหม่.. เจ็บ ! นี่ไง แล้วพ่อแม่ก็ต้องปรารถนาให้ลูกเป็นคนดีใช่ไหม แล้วเราพยายามทำให้ลูกเป็นคนดีใช่ไหม แล้วลูกมันไม่ดีนี่ทำอย่างไร นี่ไงมันเป็นเวรเป็นกรรมนะ แต่เราก็ต้องช่วยเราไม่ทิ้งลูกเราหรอก แต่ถ้าเรารู้แบบนี้ เห็นใหม่ เราเปรียบเทียบให้เห็นภาพไป

ฉะนั้นบอกโลกธรรม ๘ มันเป็นธรรมะเก่าแก่.. เขาเป็นของเขาย่างนั้น เราอย่าไปยุ่งกับเขา เราดูแลของเรา แล้วเรารักษาใจของเรา ถ้าเรารักษาใจของเราได้ เห็นใหม่ โลกธรรม ๘ ! จะมีพุทธศาสนา ๒,๐๐๐ กว่าปี โลกนี้มันมีมาก่อนหน้านั้น มันมีมาก่อนหน้าที่จะมีศาสนา แล้วมีศาสนา มันก็ยังมีอยู่ พอศาสนาสิ้นไปแล้วสิ่งนี้ก็ยังมีอยู่ ในเมื่อยังมีคนอยู่ ยังมีมนุษย์อยู่ มันจะเป็นอย่างนี้ มันยังมีอยู่อย่างนี้ตลอดไป

ฉะนั้นถ้ามันมีอยู่อย่างนี้แล้ว นี่โลกธรรม ๘ มันไม่เกี่ยวกับศาสนา มันไม่เกี่ยวกับว่ามีศาสนาหรือไม่มีศาสนาจะเป็นอย่างนี้หรือ มันเกี่ยวกับว่าของมันมีอยู่โดยดั้งเดิม.. ธรรมะเก่าแก่ แล้วเราพยายามรักษาใจเรา เพราะเราเกิดมากับโลกเราต้องอยู่อย่างนี้นะ แล้วถ้าเราภาวนาได้ สิ่งนี้จะเป็นความจริง

อันนี้เห็นใหม่ นี่เขายกเลิกแล้วนะเนียไม่ให้ตอบ.. ตอบนิดหนึ่ง.. ก็อยากตอบ

อันนี้ดีกว่าเยอะเลย..

ถาม : ข้อ ๒๖๔. เรื่อง “มีกายที่จิตสร้างขึ้นมาหรือเปล่า”

มีกายที่จิตสร้างขึ้นมา อยู่กับกายเนื้อของเราตลอดเวลาหรือไม่ครับ

(นี่คือประสบการณ์ภาวนาของเขา) หลวงพ่อครับ วันหนึ่งในตอนเช้าผมเกิดโทสะขึ้น เป็นแรงอัดขึ้นมาที่กลางหน้าอก แต่ผมก็เฉยๆ ไม่ได้ทำอะไรตอบสนองไป พอสายๆ แล้วก็มานั่งสมาธิ จะพิจารณาว่า “เพราะอะไรเราจึงโกรธ”

ดูกายด้วยตา มันก็ไม่เห็นว่าส่วนใดที่มันจะสร้างความโกรธได้ นั่งสมาธิแล้วน้อมเข้าไปเอากระดูกออกให้หมด แล้วกรีดตั้งแต่ศีรษะลงมาถึงทวาร มีอวัยวะเหลวๆ ไหลกองอยู่บนเก้าอี้ เป็นที่น่าอเนจอนาถ นานๆ ไปอวัยวะเหล่านั้นก็แห้งเกรอะกรัง มีฝุ่นนกมาจิกกิน แต่อวัยวะข้างในมันก็อยู่เฉยๆ มันไม่มีอะไรก่ออารมณ์โทสะแต่อย่างใด

ผมก็สนใจ ไม่รู้ว่าโทสะมันเกิดขึ้นมาได้ยังไง จึงเลิกพิจารณา แต่กำหนดรู้ลมหายใจที่กระทบบริเวณปลายปากและจมูกต่อไปเรื่อยๆ พอเดินผ่านที่โต๊ะทานข้าว เห็นขวดซอสปรุงรสวางอยู่บนโต๊ะ (นี่กรรมมันเกิด) จิตนี้ะครับเห็นว่าเป็นเหมือนตัวเราหยิบขวดซอสแล้วเดินไปเก็บที่ครัว แล้วเกิดสุขเวทนา เพราะพอใจที่โต๊ะกินข้าวสะอาดเรียบร้อย

ผมก็งงๆ แล้วมานั่งที่เก้าอี้ ข้างเก้าอี้ก็มีแก้วน้ำเย็น พอตามันเห็นเท่านั้น ภายที่ผมกล่าว มันก็ฉวยแก้วน้ำขึ้นมาดื่ม แล้วปรุงออกมาเป็นความสุขเวทนาที่ได้ดื่มน้ำเย็นๆ ขอเรียนถามหลวงพ่อกว่า

๑. กายแบบนี้มีจริงหรือไม่ครับ.. ในความรู้สึกผม ผมเห็นชัดเจนจริงๆ แต่รู้ว่าน่าจะเป็นจากผลที่จิตปรุงแต่งขึ้นมา เพราะรูปร่างหน้าตามันเหมือนตัวผมในปัจจุบัน เหมือนเป็นรูปร่างหน้าตาที่จิตมันปรุง จึงหล่อเหลาเหมือนเอาส่วนดีๆ ของอดีตเรามาปรุงขึ้นมาเป็นกายนี้

ถ้ากายแบบข้อที่ ๑ ..

๒. กายนี้มันมีครบ ๕ ขันธ์ด้วยใช่ไหมครับ รูปมันก็มีจริงๆ แต่เกิดจากจิตปรุงขึ้นมา ต่างจากรูปที่พ่อแม่ให้เรา มา เพราะมันเป็นเนื้อเป็นหนัง เป็นรูปธรรม
๓. ขันธ์ ๕ ของกายนี้ มันเปลี่ยนแปลงไปตามการกระทำของรูปกายภายนอกที่เรากระทำลงไป แล้วดูดซับเป็นสัญญาไว้ในกายนี้ใช่ไหมครับ

หลวงพ่อก : คือเขามีอารมณ์กระทบ แล้วเขากว้านอยู่ แล้วมันเกิดภาพไป ถ้าอย่างนี้นะ ถ้าเป็นอกิธรรมนะเขาบอกว่า “นี่จิตหลอน.. พวกพุทธโรมันจะเกิดนิมิต..” เขาจะบอกว่า เป็นนิมิตไป

สิ่งนี้เป็นนิมิตใช่ไหม.. ก็จริงอยู่มันเป็นนิมิต แต่เวลาเรากว้านไป แล้วเวลาธรรมเกิด.. ธรรมเกิด.. แต่ธรรมอันนี้เกิดมันเกิดที่เห็นใช่ไหม นี่มันทุกข์มาตลอด เราจะบอกว่า สิ่งที่จะเกิดมันต้องมีความสมดุลของมัน ตัวอย่างเช่นฝนจะตกก็ ฝนจะตกนี้มันต้องมีเมฆ

มันต้องมีอากาศแปรปรวนใช่ไหม มันพัดเอาก้อนเมฆนั้นมา สะสมก้อนเมฆนั้นมันถึงเกิดเป็นฝนขึ้นมาได้

จิตของเราเนี่ยเวลามันโกรธ.. แล้วมีสติปัญญา เห็นไหม โกรธแล้วเราขยับยั้งไว้ได้ แล้วพอภาวนาต่อเนื่องกันไป.. ต่อเนื่องกันไป.. มันก็เหมือนเวลาพายุมันจะเกิด ถ้าพายุมันจะเกิดนะอากาศมันจะเปลี่ยนแปลง มันจะมีลมมีฝน เห็นไหม นี่พอมันเกิดมันมีการเปลี่ยนแปลงขึ้นมา

ทีนี้พอมันมีการเปลี่ยนแปลงขึ้นมา จิตมันกำหนดพุทโธไปด้วย.. พุทโธไปด้วยนี้ นะ เห็นเหมือนกายเรา ! เห็นเหมือนกายเรา มันก็เหมือนเวลาพวกเราเดินจงกรม เห็นไหม เราพิจารณากาย.. พิจารณากาย.. จนเห็นโครงกระดูกเดินอยู่ต่อหน้าเรา เคยเห็นไหม เวลาเราเดินจงกรมอยู่ มันมีโครงกระดูก มันมีเห็นนั่นเห็นนี่ นี่มันเห็นได้

การเห็นได้อย่างนี้มันเป็นนิมิตใหม่... เป็น ! แต่นิมิตนี้ ถ้ามันนิมิตไม่จริงมันก็หลอก ความภาพหลอกภาพหลอนมันก็มี.. แต่ภาพหลอนนะ ภาพหลอนนี้เราดูไปแล้วมันสะเทือนใจ มันแบบว่าวูบวาบ แต่ถ้าเป็นความจริงนะ นี่เวลาหลวงปู่มันท่านพูดกับพระมหาเถระใช่ไหม

“หลวงปู่มัน.. ท่านอยู่ของท่านในป่านี้ท่านมีอะไรเป็นที่พึ่ง เราอยู่กับตำรับตำราเนี่ยเรายังงงเลย”

หลวงปู่มันบอก “ผมพึ่งธรรมทั้งวันทั้งคืนเลยครับ.. ผมพึ่งธรรมทั้งวันทั้งคืนเลยครับ”

นี่ก็เหมือนกัน จิตเวลาภาวนานี้ อารมณ์โกรธ เห็นไหม เรามีอารมณ์โกรธ เรามีความทุกข์ เราพยายามค้นหาความโกรธ เราพยายามค้นของเรานั้นล่ะ เราไม่รู้ว่ามันมีที่ไหนดเพราะอะไร เพราะสิ่งนี้.. นี่ปัญญาของเรามีเท่านี้ไง เพราะความโทสะนี้มันไม่เกิดจากร่างกายหรอก มันเกิดจากจิต เกิดจากจรตนิสัย

ทีนี้โทสะมันเกิดขึ้นมานี้ ทุกอย่างเกิดจากจิต พอเกิดจากจิต แล้วความคิดเรานี้เกิดจากจิตไม่ใช่จิต... ความคิดเราเกิดจากจิตไม่ใช่จิต ! แต่เวลาเราภาวนาไป จิตมันสงบเข้าไปแล้วนี่ ถ้าปัญญามันเกิดมันเกิดจากจิต ! มันเกิดจากจิตเพราะความคิดไม่ใช่จิตนะ..

ความคิดไม่ใช่จิต คูติเวลาเราคิดนี้ เวลาเราคิดโดยโลกนี้เขาเรียกว่าคิดโดยวิทยาศาสตร์ มันมีที่มาที่ไป มันมีข้อเท็จจริงของมันทางวิชาการ

ฉะนั้นทางวิชาการมันอยู่ที่ไหน อยู่ในตำราใช่ไหม ฉะนั้นถ้ามันอยู่ในตำรา เวลาเราคิดเราต้องเปรียบเทียบกับตำราใช่ไหม เปรียบเทียบทฤษฎี เห็นไหม ถ้าเปรียบเทียบทฤษฎีนี้คือคิดจากข้างนอกใช่ไหม มันไม่ได้คิดมาจากใจใช่ไหม.. นี่เราคิดต่างๆ จะทฤษฎีอะไรก็แล้วแต่ มันเป็นทฤษฎีที่จิตนี้เทียบคิดขึ้นมา.. สัจจญาณขึ้นมา.. มันไม่ใช่จิต !

พอมันไม่ใช่จิต นั่นละเวลาจิตมันคิดขึ้นมา เวลาต่างๆ ขึ้นมา สิ่งนี้ที่เราว่าเป็นโลก ที่ว่าเป็นวิทยาศาสตร์ ที่นี้พอมันทุกข์ขึ้นมา เวลามันทุกข์ มันมีข้อมูลขึ้นมา มันก็เพราะอะไรละ คนเรานะมันบ้า ๕๐๐ จำพวก.. ถ้าเราบ้าอะไรก็แล้วแต่ แล้วเวลาใครมาแตะของเราเนี่ย เราจะมีคามทุกข์ทันทีเลย

ของนี้เป็นของที่คนนี้ๆ รัก ใครไปแตะต้อง คนๆ นั้นก็ต้องมีความเสียใจ แต่ถ้าคนๆ นั้นไม่รัก แล้วไปทำลายเขา นี่เขายกให้เลย เขาไม่เอา.. นี่ไง คำว่าบ้า ๕๐๐ จำพวก คือความผูกพันของจิต ๕๐๐ อย่าง ใครไปสะกิดตรงที่มันผูกพันมันก็โกรธ มันก็กระทบเป็นธรรมดา

ฉะนั้นสิ่งที่มันโกรธนี้มันเกิดขึ้นจากตรงนั้น ร่างกายมันโกรธไม่ได้ ฉะนั้นเราพิจารณาร่างกายนี้มันเป็นธรรม ! เป็นธรรมหมายถึงว่า ถ้าเราพิจารณา.. นี่มันพิจารณาเอาร่างกายนี้มาผ่า แล้วเหลือแต่อวัยวะเหลวๆ พอมันแห้งเกรอะกรังไป นี่คือการพิจารณาแล้ว มันทำให้จิตฝึกหัด พอจิตมันฝึกหัดกับการกระทำอันนั้น พอฝึกหัดแล้วนี่มันเป็นแบบฝึกหัด

แบบฝึกหัดใช่ไหม ! พุทโธ ธัมโม สังโฆ นี่เป็นแบบฝึกหัดทั้งนั้นเลย.. ปัญญาอบรมสมาธิ ใช้ปัญญานี้เป็นแบบฝึกหัดของจิต ! ถ้าจิตมันได้ฝึกหัดใช่ไหม พอมันได้ฝึกหัด มันได้ปล่อยวางจากสิ่งนั้นเข้ามา มันจะเป็นอิสระเข้ามา.. พอมันเป็นอิสระเข้ามา เห็นไหม เพราะเวลาเราโกรธเราไม่รู้ว่าเราโกรธ

แต่เวลาเรากำหนดพุทโธ พอเราพิจารณากายของเราเนี่ย พอพิจารณาไปแล้วโทสะมันไม่มี สิ่งใดๆ มันไม่มี คำว่าไม่มี.. นี่แบบฝึกหัดนี้มันตอบสนองไม่ถึงจิตใจ !

แบบฝึกหัดนี้มันเหมือนเราคิดโดยวิทยาศาสตร์ คิดโดยทฤษฎี แต่ข้อมูลความจริงมันอยู่ที่ใจ !

ที่นี้ข้อมูลความจริงมันอยู่ที่ใจ นี่จิตมันสงบเข้ามา พอสงบเข้ามาแล้วนี่มันเป็นเอกเทศของมัน มันถึงเห็นภาพอย่างนี้ไง พอมันเห็นภาพนี้ มันเห็นภาพเหมือนร่างกายเราเดินมา ร่างกายเราได้กินนู่นได้กินนี่ เห็นไหม แหม.. อืม.. สุขใจมากเลย

มันเกิดขึ้นมาโดยข้อเท็จจริงของใจที่มันเป็นไป แล้วไม่ได้เป็นทุกคน แล้วไม่ได้เป็นเหมือนกัน แล้วไม่ได้เป็นแล้วจะเป็นเล่า เป็นแล้วจะเป็นซ้อนอีก เพราะมันเป็นปัจจุบัน มันมิได้หนเดียว ! ถ้าอนาคตข้างหน้าถ้ามันเป็น มันก็เป็นแบบปัจจุบันข้างหน้า นั่น.. นี่ปัจจุบันธรรม !

ถ้าปัจจุบันธรรมแล้วมันได้ประโยชน์อะไรกับเราละ มันได้ประโยชน์กับเรา เห็นไหม มันให้เรานี้ค้นหาว่าโกรธมันมาจากไหน! ร่างกายกับจิตใจมันต่างกันอย่างไร !

ถาม : ข้อ ๑ . กายแบบนี้มีจริงหรือไม่...

หลวงพ่ : นี่คนเห็นคือมันเห็น แล้วมาถามคนไม่เห็น.. ไอ้คนที่เห็นว่ามันมีหรือไม่มี นี่คนนั้นเห็น แล้วเห็นเฉพาะคนๆ นั้น เหมือนเรานั่งกันอยู่ ๒ คน คนหนึ่งจิตตกเห็นผี ไอ้คนที่นั่งด้วยกันไม่เห็นนะ นั่งอยู่ด้วยกัน ๒ คน คนหนึ่งเห็น.. อีกคนหนึ่งไม่เห็น เห็นไหม

นี่ก็เหมือนกัน เวลาจิตของเรานี้เป็นคนเห็น.. นี่กายแบบนี้มีจริงหรือเปล่า.. กายแบบนี้มันเป็นกายนามธรรม ! ธรรมนะ.. หัวใจเรานี้เห็นไหม เวลามันสงบสงบ มันระงับเข้ามา พอระงับเข้ามาแล้วมันมีความชุ่มชื้นของมัน มันเห็นไป.. มันเคลื่อนไหวไป

แล้วไปหยิบชอส หยิบน้ำเย็นอะไรนี่ อันนี้มันเหมือนกับ “ทุกข์ควรกำหนด” ถ้าสุข เห็นไหม สุขเราก็เสวย จิตมันปล่อยวางเข้ามา มันเป็นอิสระเข้ามา แล้วมันแสดงออกมาอย่างนี้.. มันแสดงออกเป็นอย่างนี้ ! แล้วแสดงออกนี่มันแสดงออกได้หลายๆ วิธี มันแสดงออกได้หลายๆ อาการ

อาการของใจที่มันแสดงออกนี้ พอมันแสดงออกแล้วมีความสุขใหม่ละ.. มันมีความสุขจนตื่นตื่น จนไม่เข้าใจว่าจิตมันมีหรือไม่มี.. กายซ็อนกายง่ กายแต่งได้ใหม่.. ไม่หอรอก !

การจะพิจารณากายนะ “กายที่จิตสร้างขึ้น” ถ้าพูดอย่างนี้มันก็มีส่วน “กายที่จิตสร้างขึ้น” มันไม่ได้สร้างขึ้นหอรอก มันเป็นภาพแล้วมันก็หายไป แล้วเวลาเราทำบุญกัน บุญนี่ที่เป็น โลกและเป็นทิพย์..

สิ่งที่เป็นทิพย์นี้กายสร้างขึ้น ดูทิพย์สมบัติสิ.. คำว่าทิพย์สมบัตินะ โลกเขายังไม่เชื่อกัน ทีนี้โลกไม่เชื่อกัน มันไม่ต้องบอกให้ใครพิสูจน์ พูดยไปมันสองไพเบี้ย จิตของเราเราต้องพิสูจน์ของเราเอง.. เราต้องพิสูจน์ของเรา เรากระทำของเรา ถ้าเราเห็นได้อย่างนี้ มันก็เป็นอำนาจวาสนาของเรา

ถาม : อยู่กับกายเนื้อของเราเอง กายที่จิตสร้างขึ้น อยู่กับกายเนื้อของเราตลอดเวลาใช่หรือไม่ครับ

หลวงพ่ : กายกับจิต.. ประสาเราว่ามันไม่มีอย่างนั้นอีก ถ้าบอกยืนยันว่ามันเป็นจริงนะ เราก็อยากได้ภาพนี้อีก เราอยากจะให้มีกายทิพย์ที่สร้างขึ้นนี้เรื่อยๆ มันไม่มีหอรอก.. มันสมคุดอย่างไร มันจะเกิดขึ้นอย่างนั้น

ดูภูมิอากาศสิ อากาศเช้า สาย บ่าย เย็น เห็นไหม นี่อุณหภูมิมันแตกต่างกัน เวลาแดดร้อน พยับแดดนี้ บนถนนหนทางขับรถไปมีพยับแดดเพราะอะไร เพราะอุณหภูมิมันร้อน

นี่ก็เหมือนกัน อุณหภูมิของจิต จิตเราได้ครอบคลุมอย่างไร ได้รับความอย่างไร ถ้ามันได้รับความของมัน ถ้ารักษาของมันนะ จิตมันอุณหภูมิระดับนี้ เวลาอุณหภูมิระดับนี้เราไม่ได้ใช้ประโยชน์อะไร อุณหภูมินี้ก็เปลี่ยนแปลงมันไป.. อุณหภูมิระดับนี้ ความร้อนระดับนี้ ถ้าเราหุงหาอาหารนะ เราหุงหาอาหารนั้นสุก

จิตระดับนี้ ! จิตที่ต้องการสัมมาสมาธิ.. จิตที่ต้องการพลังงาน.. ถ้าจิตมันสงบเข้ามา แล้วรักษาอุณหภูมิ คุณีพลังไฟฟ้าร่วม แม้แต่ความร้อนเขายังเอามาทำไฟฟ้า เห็นไหม

ไฟฟ้าเข้าช้อนเลย นี่ไฟฟ้าโดยพลังงานความร้อน สะสมพลังงานความร้อนนี้มาทำไฟฟ้าอีกชั้นหนึ่ง

จิตเวลามันมีความสงบแล้ว.. ถ้าเราออกใช้ด้วยปัญญา มันจะเกิดผลมากกว่านี้ นี่พลังงานไฟฟ้า พลังงานความร้อนมันมี ถ้าจิตมันพัฒนาขึ้นมาแล้วนี่มันเห็นของมัน

แล้วเห็นนี่เพราะอะไร เพราะบางคนทำความสงบของใจ บางคนสงบเฉยๆ สงบแล้วไม่มีสิ่งใดเลย.. บางคนจิตสงบแล้วเห็นนิมิต เห็นต่างๆ "โออย่างนี้มันเป็นโดยธาตุ มันเป็น โดยจิตนิสัย มันเป็น โดยบุญกุศลของจิตแต่ละดวง มันจะให้มันเหมือนกันไม่ได้

ฉะนั้นของเรามันเป็นอย่างนี้ เห็นใหม่ เราเป็นผลไม้ชนิดหนึ่ง เราเห็นผลไม้ชนิดอื่นที่มีคุณค่ากว่า เราอยากจะเปลี่ยนเราให้เป็นผลไม้ชนิดอื่น แล้วเราเป็นไปไม่ได้หรืออาหาร.. ใครเคยชอบกินอาหารอย่างไร อาหารสิ่งใดคนนั้นกินแล้วอร่อย แล้วเราบอกว่าเห็นคนอื่นกินอาหารอย่างอื่นอร่อย เราจะเปลี่ยนไปกินอาหารอย่างอื่นที่เขาว่าอร่อย แล้วเราไม่อร่อยเลย

นี่ก็เหมือนกัน เราเป็นผลไม้ชนิดนี้ เราจะบอกว่าจิตที่มันเป็นอย่างนี้ มันเป็นเพราะคุณสมบัติของมัน ! คุณสมบัติหมายถึงว่า.. คุณสมบัติจิตได้สำนึกบุญกุศลมันเป็นอย่างนี้ มันมีของมันอยู่ แต่มันจะไม่เกิดขึ้นมาหรือ !

ผลไม้ชนิดนี้มันมีคุณค่าของมัน มันดีของมันอยู่แล้วแหละ แต่เพราะความไม่เข้าใจ เราไม่เข้าใจว่าผลไม้ของเรามีคุณค่า เห็นใหม่ เราเปรียบตัวเราเป็นผลไม้ แล้วเปรียบคนอื่นเป็นผลไม้เหมือนกัน เราจะเอาตัวเราไปเปลี่ยนผลไม้ของเราให้เป็นเหมือนคนอื่นไป

ฉะนั้นถ้าเรารู้คุณค่าของมันใช่ไหม คุณค่านี้มันก็อยู่ในใจของเรา แต่ผลไม้มันแสดงตัวออกมาต่อเมื่อ ! ต่อเมื่อ เรากำหนดลมหายใจ เห็นใหม่ เรามีโทสะ มีความโกรธ แล้วเราพิจารณากายของเรา พิจารณากายนี้ เราแยกแยะกายของเราจนมันกลายเป็นอวัยวะเหลวๆ

นี่ไง เพราะมันมีการกระทำ พอมีการกระทำแล้วผลไม้ชนิดนั้นมันถึงแสดงตัวออกมา เพราะมันมีการกระทำ สิ่งที่เป็นจิตนิสัย สิ่งที่เป็นอำนาจวาสนา มันจะแสดงตัว

ออกมา ถ้ามันแสดงตัวออกมา นี่มันเป็นโดยข้อเท็จจริง ! ถ้าข้อเท็จจริงเป็นอย่างนั้นแล้ว มันจะไม่เป็นอย่างนี้อีก

มันจะเป็นอย่างนี้ได้ต่อเมื่อเรากาวนาของเรา เรากำหนดลมหายใจของเรา เราอยู่ที่ปลายจมูกต่อเนื่องกันไป.. ต่อเนื่องกันไป จนจิตมันเป็นของมันไป อย่างนี้มันเป็นผลไม้ หมายถึงว่า มันเป็นธรรมชาติ มันเป็นโดยข้อเท็จจริง แต่ ! แต่เราไม่มีสติ ไม่มีปัญญา ไม่สามารถควบคุมได้

แต่ถ้าเราตั้งสติ พุทฺโธ พุทฺโธ พุทฺโธ ถ้าจิตของเราสงบเข้ามา เห็นไหม เราทำโดยของเรา เหมือนเราทำงานนี้ เราทำงานโดยของเรา เราทำงานโดยหน้าที่ของเรา เราควบคุมได้หมด เราบริหารจัดการได้หมด นี่พอบริหารจัดการได้หมด มันถึงเป็นสมถกรรมฐาน.. วิปัสสนากรรมฐานต่อเนื่องกันขึ้นไป

การทำอย่างนี้มันทำโดยพื้นฐาน ! โดยพื้นฐานโดยปกตินี้คนเกิดมามีหัวใจ มีความรับรู้ มีความรู้ตัวชั่วทั้งนั้นแหละ ก็รู้ตัวชั่วโดยสามัญสำนึก เห็นไหม มันมีสติ มันมีสมาธิโดยสามัญสำนึก แต่มันไม่พอเป็นอริยมูมิเง ถ้าพอเป็นอริยมูมินี้มันต้องทำสมาธิมากขึ้น พอทำสมาธิมากขึ้นไป เราใช้ปัญญามากขึ้น พอมากขึ้นไปแล้วมันก็เป็นสมถกรรมฐาน.. วิปัสสนากรรมฐาน

ที่ว่าปัญญากันๆ นี่ปัญญาเกิดขึ้นมาจากการฝึกฝน ปัญญาเกิดขึ้นมาจากจิต ปัญญาเกิดขึ้นมาจากเรา แต่ตอนนี้เราไปจำธรรมะพระพุทฺธเจ้ามา ! นี่พุทฺธพจน์ว่าอย่างนั้น.. ต้องทำให้เหมือนอย่างนั้น.. มันเป็นแบบฝึกหัด ! เราจะเอาแบบฝึกหัดเป็นสมบัติของเรา แต่เราไม่ได้ฝึกตัวเราเองให้มันทำขึ้นมาเป็นเลย

ถ้าเราทำตัวเราขึ้นมาเป็น นี่แบบฝึกหัดของพระพุทฺธเจ้าบอกแล้ว สติปัฏฐาน ๔ เป็นอย่างนี้ ! อริยสัจเป็นอย่างนี้ ! นี่ข้อเท็จจริงเป็นอย่างนี้ ! แล้วเราทำของเรา เราฝึกหัดตัวเราขึ้นมา มันก็เหมือนเราทำของเราขึ้นมา ไม่ใช่ทำแบบฝึกหัด แต่มันเป็นจริงของมันขึ้นมา พอมันเป็นจริงขึ้นมา เห็นไหม มันก็แสดงออกมา

พอมันแสดงออกมาแล้วมันก็เป็นผลออกมา ถ้าเป็นผลออกมาแล้วนี้.. เพราะถ้ามันเป็นอย่างนี้ ที่เราตอบนี้เราตอบเป็น ๒ ประเด็น

ประเด็นหนึ่งถ้าตอบว่า “นี่ถูกต้อง.. นี่ดีงาม” อภิธรรมจะบอกว่า “นี่พระป่าเป็น
 อย่างนี้.. พุทฺโธ พุทฺโธแล้วเกิดนิมิตอย่างนี้.. พอเกิดนิมิตก็ติดนิมิตกัน.. นี่มันเป็นสมณะ..
 มันไม่เกิดปัญญา” มันตะหมุกเข้าปากหมาเนะ เข้าทางนี้ก็โดนทางนี้แก้กัน เข้าทางนี้ก็
 โดน คือมัน โดนเขาปิดหมดไป ออกทางนี้ก็ไม่ได้ ออกทางนี้ก็ไม่ได้

มันเป็นตามข้อเท็จจริงนั้น.. เราจะบอกว่าผู้ที่ปฏิบัติ มันเป็นประสบการณ์ของจิต
 แต่ละดวงไม่เหมือนกัน เห็นไหม ครูบาอาจารย์ที่ปฏิบัติเป็น ที่ท่านเป็นครูบาอาจารย์ของ
 เรา เหมือนครูสอนนักเรียนเลย นักเรียนในห้องแต่ละคน นิสัย ความฉลาดหลักแหลม
 ของเด็ก ไม่มีเหมือนกันซักคนหนึ่งเลย แล้วครูนี้จะดึงความสามารถของใครออกมาให้
 มันได้มากแค่ไหน

นี่ก็เหมือนกัน ในการประพาศปฏิบัติของจิตแต่ละดวงมัน ไม่เหมือนกันเลย นี่คน
 กำหนดพุทฺโธเหมือนกันหมด แต่ไม่เหมือนกันเลย แล้วเวลามันทำเป็น เวลาจิตมันแสดง
 ออกมา จิตมันมีอาการออกมาแล้ว มันเป็นอย่างไรร

ฉะนั้นพอมันเป็นอย่างนี้แล้วนี่ เราจะบอกว่า สิ่งที่ปฏิบัติมาแล้ว มันเป็น
 ประสบการณ์ของผู้ถามนี่คนเดียว นี่เพียงแต่เวลาพูดนี้เพื่อประโยชน์ของคนอื่น คือว่าคน
 อื่นเขาทำแล้วเขาเอาไปเป็นคตินิยม เอาไปเป็นตัวอย่างที่เขาจะได้ปฏิบัติบ้างเท่านั้นเอง

ฉะนั้นสิ่งที่เกิดขึ้นมาเฉพาะผู้ถามเป็นอย่างนี้ แล้วผู้ถามมันก็ผ่านไปแล้วใช่ไหม
 พอผ่านไปแล้วนี่ “กายที่เป็นจิตอย่างนี้มีไหม” ถ้ามันเห็นกายตามความเป็นจริงนะ ถ้า
 เห็นกายจริงๆ นี่มันจะเห็น ! เห็นแล้วมันอย่างนี้.. เราไปในสังคมนี้เราเห็นคนทั่วไปไหม
 .. เห็น ! แล้วคนทั่วไปกับเราเป็นอย่างไร

นี่ก็เหมือนกัน “ภายนอก.. ภายใน” ภายนอก.. เราเห็นภายนอกเคลื่อนไหวอย่าง
 นั้น มันเป็นอย่างนั้น แต่ถ้าจิตมันสงบนะ จิตมันเป็นจิตนะแล้วเห็นภายใน เราเห็นมนุษย์
 เราเห็นคนทั่วไปในสังคมไหม.. เห็น ! เราอยู่ด้วยกันเพื่อเป็นสังคมใช่ไหม แต่เขากับเรา
 มีความสุข ความทุกข์ร่วมกันได้ไหม

นี่มันก็อยู่ด้วยกันเพื่อเป็นสังคมาเท่านั้น แต่ความสุข ความทุกข์มันอยู่ที่ใจของเรา ถ้าจิตมัน พุทโธ พุทโธ ถ้ามันสงบมากกว่านี้ ใจกายที่เวลาเราเห็นกาย สติปัฏฐาน ๔ กายานุสติปัฏฐานนี้ เวลาจิตมันสงบแล้วมันเห็นนะ เห็นแล้วมันสะท้อนหัวใจ

แต่อันนี้เห็นใจใหม่ เห็นแล้วมีความสุขมาก.. เห็นขวดชอส เห็นโต๊ะนี้ แหม.. มีความสุขมาก เห็นแก้วน้ำเย็น ได้คิมน้ำเย็นก็ยิ่งมีความสุขใหญ่เลย มันก็เหมือนกับถ้ามันเป็นอารมณ์ก็ได้ใจใหม่ เรานั่งอยู่ที่นี่ แล้วเราคิดว่าเราได้ทำอย่างนั้นมันก็มีมีความสุข

แต่ความสุข เห็นใหม่ แต่ถ้าจิตมันสงบมันมากกว่านั้น ! เหมือนกับจิตเราสงบแล้ว เวลาพิจารณาอะไรนี่มันจะทะลุทะลวง คือว่ามันจะปลอดโปร่งมาก แต่เวลาเราคิดโดยสามัญสำนึกเรานี้ คิดแล้วคุณภาพมันไม่เหมือนกัน ฉะนั้นถ้าจิตมันสงบแล้วก็เป็นอย่างนั้น

นี่โดยพื้นฐาน.. จะบอกว่ามันภาวนา... นี้ถูกต้อง ! ถูกต้องเฉพาะของเขา แต่ที่พูดไว้ก่อนเลยนี่เพราะมันเป็นนิมิต มันเป็นสิ่งที่เห็น อภิธรรมบอกว่า “นี่มันคิดอีกแล้ว.. พุทโธนี่น่ากลัวมาก.. มันจะติดนิมิต มันจะติดไปหมดเลย”

ก็มันมีจริงให้ทำอะไรล่ะ ! แล้วคนที่ไม่มีนิมิตทำอะไร คนที่ไม่มีนิมิตก็คือเขาไม่มี แต่ถ้ามีก็แก้ตามมี ก็เหมือนกับนี้ โทษนะ.. เราเป็นคนแขนเดาะ กระดุกมันไม่ตรง มันไม่ตรงก็คือไม่ตรง ถ้าคนแขนตรงก็คือแขนตรง แล้วมันต่างกันไหมล่ะ เห็นไหม เวลาคนแขนคอกเพราะอะไร เพราะเรามีอุบัติเหตุใจใหม่ พอเสร็จแล้วแขนเราก็คอก แล้วเราบอกไอ้คนแขนคอกนี่ผิด แล้วมันผิดอย่างไรก็เรามีอุบัติเหตุ แล้วคนที่แขนเขาปกติล่ะ..

จิต ! จิตแต่ละดวงมันมีจริตนิสัยของมันมาแตกต่างกัน จะให้เหมือนกันหมด ไม่มี !.. ไม่มีหรอก ! ฉะนั้นถ้าเกิดจิตมันเป็นนิมิตก็เหมือนกับคนแขนคอก ก็มันล้มมา แล้วพอทำแล้วกระดุกมันไม่ตรงก็เลยเป็นอย่างนี้ ทำอย่างไร อ้าว.. มันก็ทำงานได้

จิตเป็นนิมิตเราก็กแก้ตามนั้นไป ทีนี้เราก็งงให้มันเป็นประโยชน์ขึ้นมา ถ้าเขาไม่มีนิมิต จิตเขาเป็นปกติ แขนเป็นปกติ เรียบร้อยหมด อ้าว... จิตสงบไปเฉยๆ สงบโดยไม่มี

นิมิตก็เยอะ ! มันอยู่ที่จิตนั้น มันไม่ใช่อยู่ที่แบบฝึกหัด.. ไม่ได้อยู่ที่แบบฝึกหัดแบบฝึกหัดนั้นฝึกหัดเพื่อให้ทำงานเป็น แล้วพอทำงานเป็นแล้วก็คือทำงานเป็น

นี่พูดถึงข้อที่ ๑ นะ..

ถาม : ๒. กายนี้มันมีครบชั้น ๕ ไซ้ใหม่ครบ รูปมันมีจริงๆ แต่เกิดจากจิตปรุงแต่งต่างจากรูปที่พ่อแม่ให้มา เพราะมันเป็นเนื้อหนังมังสา

หลวงพ่ : ไม่ใช่หรอก.. ชั้น ๕ มันอยู่ที่เรา ชั้น ๕ มันแบ่งเป็นสองไม่ได้ ชั้น ๕ นี้ นะ มันมีชั้น ๕ นอก ชั้น ๕ ใน.. อย่างอายตนะนี้ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ เห็นใหม่ นี้ อายตนะภายใน อายตนะภายนอก

อายตนะภายใน คือตา หู จมูก ลิ้น กาย ไซ้ใหม่.. อายตนะภายนอก คือรูป รส กลิ่น เสียงมากระทบกับตา หู จมูก ลิ้น กาย ไซ้ใหม่ แล้วอายตนะภายใน อายตนะ ๖ อายตนะ ๑๒ อายตนะเห็นใหม่ นี่มันกระทบจากภายใน

ฉะนั้นกายนี้มันมีชั้น ๕ ครบใหม่.. ไม่มี ชั้น ๕ มันอยู่ที่เรา ! กายนั้นเป็นอาการของใจ มันจะมีชั้น ๕ ได้อย่างไร ถ้ามีชั้น ๕ ก็คนสองคนนะสิ คนนี้นั่งอยู่นี่ไซ้ใหม่ แล้วเห็นเราอยู่ยืนอยู่นั่น นั่นก็มีอีกคนหนึ่งหรือ ไม่ใช่ผีนะ.. คนหนึ่งนั่งอยู่นี่ ใจที่ยืนอยู่นั้นเป็นผี.. ไม่ใช่ ! ชั้น ๕ มันอยู่ที่เรา อยู่ที่จิตเรา แต่จิตเรารับรู้ นั่นภาพที่เห็นใจ

เวลาเราพิจารณากาย.. กายนอก กายในนี้ จิตนี้เป็นผู้รู้ กายนอกเป็นสิ่งที่ให้ถูกรู้ เห็นใหม่ เสียงกระทบที่หูนี้ เสียงมีชั้น ๕ ใหม่.. เสียงมีความรู้สึกใหม่.. เสียงมีชีวิตใหม่ .. แต่เสียงนั้นกระทบที่หู เห็นใหม่ หูนี้ก็ไม่มีชีวิตนะ

นี่โศตวิญญาณ ! ถ้าจิตนี้ไม่รับรู้ เสียงกระทบหูมันไม่รู้อะไรเลย รู้ว่าเสียงแต่ไม่รู้ ว่าเสียงนี้มีค่าอะไร แต่ถ้าจิตนี้มันรับรู้ เห็นใหม่ นี่อายตนะมันเข้าถึงจิต เสียงนี้กระทบเข้าไปถึงใจ ถ้าเข้าไปถึงใจแล้ว เสียงนี้.. เสียงดีหรือเสียงชั่ว

นี่ก็เหมือนกัน รูปที่ยืนอยู่ข้างนอกนั่นนะไม่มีชั้น ๕ มันเป็นภาพ มันเป็นสิ่งที่จิตมีคุณธรรม จิตที่มันมีนิสัยมันมีภาพของมันออกมา แล้วมันเห็นเหมือนตัวเรา

ฉะนั้นมันเป็นภาพนิมิต มันไม่มีชั้น ๕ หรือ ชั้น ๕ อยู่ที่เรานี้ ! ถ้าชั้น ๕ ไปอยู่ข้างนอกเราก็ตายนะสิ.. ธาตุ ๔ และชั้น ๕ !

ถาม : ๑. ชั้น ๕ ของกายนี้ มันเปลี่ยนแปลงได้ตามการกระทำของรูปภายนอกที่เรากระทำลงไป แล้วคุณจับเป็นสัญญาไว้ในกายนี้ใช่ไหมครับ

หลวงพ่ : เราต้องบอกว่าชั้น ๕ นี้ตัดออกก่อน

“ชั้น ๕ ของกายนี้มันเปลี่ยนแปลง มันได้ตามการกระทำเป็นรูปภาพภายนอกเรากระทำลงไปแล้วคุณจับ” ให้อัตราคุณจับนี้ใช่ !

ผู้รู้.. สิ่งที่ถูกรู้.. ถ้ามีผู้รู้เห็นภาพมันจับแล้ว ถ้าผู้รู้มันไม่ทำงาน เห็นไหม อย่างเช่นเสียงนี้ เสียงมันมีเสียงตลอดเวลา แต่ใจเรานี้ เราทำใจเราปกติ เราไม่รู้เสียงนั้น แต่ถ้าเราจำเสียงนั้นได้ อย่างเช่น เสียงนก เสียงกา เสียงลม นี่มันคุณจับแล้ว.. มันคุณจับเพราะอะไร เพราะสัญญามันรับแล้ว โปรแกรมมันเขียนแล้ว มันจับลงที่ใจแล้ว

ถ้ามันจับลงที่ใจ เห็นไหม ฉะนั้นภาพที่เห็น สิ่งที่เราเห็นนี่มันจะฝังใจมาก สิ่งที่เราจับไปทีสัญญาแล้ว.. ใช่ ! มันคุณจับเป็นสัญญาไว้ที่ใจเราไม่ใช่กาย

เราจะบอกก่อนนะ กายนี้คือธาตุ ๔ ! กายนี้.. ดิน น้ำ ลม ไฟ เป็นเรื่องของกาย ฉะนั้นเวลาคนเราเกิดมา เห็นไหม เวลาเกิดเป็นเทวดา อินทร์ พรหม มันไม่มีกาย มีแต่ชั้น ๑ ชั้น ๔ นี่สิ่งนั้นมันไม่มีกาย ฉะนั้นกายคิดไม่ได้ ! บางคนทางการแพทย์ เห็นไหม บอกว่า “สมองคิดอย่างไร.. สมองทำงานอย่างไร”

แต่ถ้าโดยทางธรรม ! สมอง.. สมองเป็นสสาร สมองเป็นธาตุ.. เนื้อคิดได้ไหม ! เนื้อคิดได้ไหม.. เนื้อคนคิดได้หรือเปล่า สมองก็เป็นเหมือนเนื้อคนอันหนึ่ง แต่สมองนี้เป็นศูนย์รวมประสาท.. เอ็น เส้นเอ็นเส้นประสาทต่างๆ นี่หน้าที่ของมัน เซลล์ต่างๆ ทำหน้าที่แตกต่างกันไป

สมอง ! สมองมันเป็นศูนย์ประสาท แต่ถ้าเวลาคนที่เข้าชาโยนิทรา เห็นไหม คุณจิตมันยังมีอยู่แต่มันไม่ทำงาน นี่สมองสั่งการไม่ได้ สมองไม่ตอบสนอง สมองไม่รู้ ฉะนั้นร่างกายนี้คิดไม่ได้หรือ มันเป็นที่ชั้น ๕ นี่คือจิต ชั้น ๕ เห็นไหม อาการชั้น

๕ ความคิดไม่ใช่จิต พลังงานเป็นจิต ชั้น ๕ นี้โดยสัญชาตญาณของมนุษย์ ในสถานะของมนุษย์

ฉะนั้นสิ่งที่เป็นชั้น ๕ ... ชั้น ๕ นี้เป็นพลังงาน พอมีพลังงานบีบนี้สมองเป็นธาตุ แต่เพราะตัวจิต ตัวพลังงานมันเกี่ยวเนื่องกัน มันใช้ประโยชน์ร่วมกัน คุณติความคิดของคนเร็วมากเลย เวลาคำพูด เวลาต่างๆ มันต้องใจมันสั่ง แต่ทำไมเวลาพูดนี้เร็วเป็นปีนกลเลยละ นี่มันเร็วขนาดนี้เลย ความเร็วของแสงไง

นี่จะพูดถึงเวลาภาวนา... ถ้าภาวนาไปแล้วเรื่องนี้จะไม่คิดใจเลย เรื่องนี้จะรู้หมดเลย เพียงแต่ตอนนี้ยังงอยู่ เพราะเริ่มปฏิบัติ เพียงแต่เห็นอย่างนี้ ในการปฏิบัตินะ เห็นกาย.. คนที่ภาวนาเห็นกายไปนี้ มันจะลึกลับมหัศจรรย์กว่านี้อีกมาก เวลากายมันย่อยสลายเป็นไตรลักษณ์นี่นะ เวลาพิจารณาเห็นกาย แล้วให้กายมันคืนสู่สภาพเดิม มันละลายออกเป็นดินเลยนะ น้ำนี้จะซึมไปในดิน ร่างกายจะเป็นเหมือนดิน แล้วทุกอย่างจะแสดงออกไป มันจะเห็นอย่างไร มันจะลึกลับกว่านี้ มหัศจรรย์กว่านี้เยอะมาก

ที่นี้ความมหัศจรรย์นี้ มันต้องเป็นมหัศจรรย์ที่ทำจริงใจ แต่นี้เหมือนหนังตัวอย่าง ! เหมือนหนังตัวอย่าง.. เห็นกาย เห็นความเป็นไปโดยธรรม ! โดยธรรมไม่ใช่โดยอริยสัจ

ถ้าโดยอริยสัจ.. ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค.. อริยสัจ ! เราบริหารจัดการ มรรคญาณต้องมีสติชอบ ปัญญาชอบ เพียรชอบ.. มันเหมือนคนชำนาญการทำงาน ทุกอย่างมันจะชำนาญได้หมดเลย แต่นี้เราได้สินค้าตัวอย่างชิ้นหนึ่ง เห็นกายเราชิ้นหนึ่ง มันเป็นตัวอย่างไร เป็นตัวอย่างให้เราได้ตื่นตื่น

ขณะนี้เป็นธรรมะตัวอย่างนะ ! มันเป็นตัวอย่างไรให้เราได้เห็น มันเป็นตัวอย่างไรเตือนสติเรา นี่ตัวอย่างอย่างนี้มันจะเป็นประโยชน์กับเรา เพียงแต่ว่าเราภาวนาไม่เป็นกึ่งอย่างนี้แหละ แล้วมันงนะ... ไม่ใช่พูดนะ ถ้าไปถามคนอื่นนี่คนอื่นยังไม่รู้เรื่องหรอก แต่พอถามนี้ขึ้นมาเพียงแต่เราต้องการให้มันเคลียร์

ที่พูดนี้ต้องการให้ผู้ถามหรือสังคมเข้าใจ.. เคลียร์ว่าการประพฤติปฏิบัติ เหมือนคนทำไร่ทำสวน เริ่มต้นตั้งแต่บริหารจัดการพื้นที่ ต้องมีอุปกรณ์ ต้องมีจอบ มีเสียม ต้องมีทุกอย่าง แล้วพอทำขึ้นไป เราจะปลูกผลไม้มันเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นมา.. ในการปฏิบัติ

มันก็มีหยาบ มีการเตรียมการ คนจะทำสวนต้องแข็งแรง คนง่อยเปลี้ยเสียขา คนไม่มีแรง จะไปทำอะไร เราก็ต้องฟื้นฟูร่างกายเราก่อน เราต้องเตรียมเมล็ดพันธุ์พืช ต้องเตรียมทุกอย่าง อย่างหมดเลย

การปฏิบัติก็เหมือนกัน ! นี่เรายังไม่มีอะไรเลย มาถึงก็จะปฏิบัติกันเลย แล้วจะรู้ อะไรไปเลย แต่นี้พอปฏิบัติขึ้นมา เห็นไหม นี่มันได้ผลขึ้นมาบ้าง พอได้ผลขึ้นมาบ้าง เราก็บอกว่านี่มันเป็นเริ่มต้นที่ว่าเราจะเห็นผลงานของเรา แล้วเราปฏิบัติของเราไป เพื่อประโยชน์กับเรานะ

“นี่พูดถึงว่ากายที่มันช้อนกายจริงใจ”

เขาถามว่า “กายที่จิตสร้างขึ้นมาหรือเปล่า” เขาไม่เข้าใจ เขาเข้าใจว่าสิ่งที่เกิดขึ้น “นี่มีกายที่จิตสร้างขึ้นมาอยู่กับกายเนื้อของเราตลอดเวลาหรือไม่ครับ” ถ้าพูดแบบทาง วิทยาศาสตร์ ทางจิตแพทย์นะ ถ้ากายสร้างขึ้นมาเป็น ๒ คนนี้ หมอเขาต้องจับส่ง โรงพยาบาลแล้ว เขากลัวว่าเดี๋ยวคนนี้จะเป็นคนผิดปกตินะ

แต่พวกเราสติพร้อม สิ่งที่เกิดขึ้นมีสติปัญญาพร้อม สิ่งที่เป็นนามธรรม สิ่งที่เป็น ธรรมะ สิ่งที่เป็นความมหัศจรรย์ของจิต แล้วเราเข้าไปเผชิญ เหมือนกับผู้บริหาร ผู้ปกครองประเทศ ปัญหาของประเทศชาติเยอะมาก ! หนี้สิน หนี้สาธารณะ หนี้เอเย.. เงิน คงคลัง เขาบริหารจัดการอีกมหาศาลเลย

ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ ! จิตใจของเราเกิดตาย.. เกิดตายมานี้ไม่รู้ต้นไม่รู้ปลาย มัน หมักหมมมา สะสมมาในใจเรามากมายนัก ฉะนั้นเวลาปฏิบัติไปนี่มันมีปัญหามาให้เรา แก้ไขอีกเยอะแยะนัก.. แต่เราก็ต้องทำ เราก็แก้ไขของเราไป

ฉะนั้นเวลาปัญหาที่มันเกิดขึ้น ปัญหาที่การปฏิบัติเกิดขึ้น คนหนึ่งบอกว่า “อู้อู.. พวกที่ปฏิบัติไม่สู้โลก ไปอยู่วัดอยู่วา” โอ้อโฮ.. ไอ้สู้โลกนี่นะมันทำงานหน้าที่เดียว หน้าที่หาเลี้ยงปากเลี้ยงท้อง ไอ้ที่ไม่สู้โลก ไอ้ที่มาอยู่วัดอยู่วานี้ โอ้อโฮ.. มันรู้คันเข้าไป ในหัวใจนะ ไอ้กรรมเก่า กรรมใหม่ในหัวใจที่มันเกิดตายอีกมหาศาลเลย ! เพราะเราจะ ทำความสะอาดมัน แล้วไอ้พวกที่ที่ไม่สู้โลก ไม่ทำงาน งานมหาศาล !

นั่งสมาธิ เดินจงกรม นั่งภาวนานี้ หลวงตาบอกว่า “งานฟากตาย” งานอะไรที่หนักกว่านี้ไม่มี คิดคุกคิดตารางนะ วันๆ ก็อยู่ในนั้นเขาคูแลกันอยู่นั่นละ ไอ้เรานี้ อู้อู.. คิดคุกด้วยศีลของเราเอง คิดคุกด้วยข้อวัตรของเราเองว่าไม่ไปไหน เราจะปฏิบัติของเรา

แต่ไอ้ความคิดนี้ ไอ้ความหมักหมมของใจนี้ ไอ้ความทุกข์ของใจนี้ มันไม่เคยจางลงเลย แล้วมันออกมานี้มีมหาศาลเลย แล้วเราต้องบริหารมัน เราต้องดูแลมัน.. จัดการมัน จนกว่ามันจะสิ้นไป

ฉะนั้นการปฏิบัตินี้ อู้อู.. งานมันเยอะมากนะ ! ฉะนั้นสิ่งที่ทำมานี้จะบอกว่า มันเป็นอย่างที่เราอธิบายมาแล้วว่ามันเกิดขึ้นได้จริง แต่มันเกิดขึ้นมานี้เขาเรียกว่า “ธรรมมันเกิด” ให้เราเห็นได้ เป็นครั้งเดียว ครั้งต่อไปจะไม่เป็นอย่างนี้ ถ้าจะเห็นอีกมันก็ไม่เป็นอย่างนี้ เป็นครั้งเดียวๆ เขาเรียก “ปัจจุบัน” ไม่มีอดีต ไม่มีอนาคต มันจะมาอย่างนี้เป็นครั้งคราว

“ธรรมเกิด.. ไม่ใช่อริยสัจ !” ถ้าเป็นอริยสัจเราจะตั้งทำความสงบของใจ แล้วจิตสงบแล้วเราออกรู้ได้เห็นด้วยการบริหารจัดการ มันจะบริหารจัดการ เห็นเป็นสติปัญญา ๔ แก่ไขกิเลสเป็นขั้นเป็นตอนเข้าไป มันเลยต่างกันกับที่เขาบอกว่า “ทำสมณะแล้วจะเกิดนิมิต.. มันจะเกิดอะไรคิดไปหมด” อันนั้นอีกเรื่องหนึ่ง เพราะเขาไม่รู้ว่าธรรมเกิดกับอริยสัจ สัจจะความจริง อริยสัจที่จะทำให้เป็นอริยภูมินี้มันแตกต่างกันอย่างใด

ผู้ที่ปฏิบัติมันจะเห็นความแตกต่าง มันรู้หมดเลย แต่มันเป็นพื้นฐานใจ เหมือนการพัฒนาการมันจะเป็นอย่างนี้ ! แล้วพอมันเป็นอย่างนี้แล้วเราจะทำอะไรต่อไป แต่ถ้าคนไม่เข้าใจ พอพัฒนาการมันเป็นอย่างนี้ปั๊บ เรานึกว่านี่คือเป้าหมายใจ ทั้งๆ ที่มันยังไม่ทำอะไรเลย

ถ้ามันพัฒนาแล้ว เดียวมันจะพัฒนาขึ้นไปอีก มันจะดีขึ้นไปอีก แล้วมันจะเข้าสู่ อริยสัจ แล้วมันจะเข้าสู่โศคาปัตติมรรค โศคาปัตติผล มันจะเข้าสู่สังขารม มันจะเข้าสู่ สัจจะความจริง.. อันนั้นมันจะเป็นความจริงของเรา ! เอวัง